

Sygn. akt VU 3002/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 stycznia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Agnieszka Leżańska

Protokolant Cezary Jarocki

po rozpoznaniu w dniu 8 stycznia 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku A. K. reprezentowanej przez opiekuna prawnego C. K.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział w Ł. P. Terenowa w T.

o prawo do wypłaty części uzupełniającej świadczenia rentowego

na skutek odwołania A. K. reprezentowanej przez opiekuna prawnego C. K.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział w Ł. P. Terenowa w T.

z dnia 31 marca 2014r. sygn. 0484878/15GI

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż ustala że ubezpieczonej A. K. przysługuje prawo do wypłaty części uzupełniającej renty.

Sygn. akt VU 3002/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 marca 2014 roku, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział w Ł. P. Terenowa w T. odmówiła wnioskodawczyni A. K.- reprezentowanej przez opiekuna prawnego C. K. - wypłaty zawieszony w 100% części uzupełniającej renty rolniczej. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż A. K. jest w 1/3 współwłaścicielką gospodarstwa rolnego o powierzchni 4,47 ha oraz udziału wynoszącego 1/12 w działce o powierzchni 0,32 ha, położonego w T. gmina Ż., co w świetle art.28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniach społecznych wskazuje, że wnioskodawczyni nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej.

Od powyższej decyzji w dniu 16 kwietnia 2014 roku odwołanie wniósł opiekun prawny wnioskodawczyni (jej brat) C. K., domagając się przyznania A. K. wnioskowanego prawa.

Na rozprawie w dniu 27 października 2014 roku wyjaśnił, że mimo, iż wnioskodawczyni jest współwłaścicielką gospodarstwa rolnego oraz posiada udziały w działce, to z uwagi na chorobę psychiczną, wielokrotnych pobytach w szpitalach na oddziałach psychiatrycznych- A. K. została całkowicie ubezwłasnowolniona, co skutkuje wyłączeniem możliwości prowadzenia działalności rolniczej, a zatem przysługuje jej prawo do wypłaty części uzupełniającej emerytury rolniczej.

KRUS wnosila o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

A. K. urodzona w dniu (...) jest w 1/3 współwłaścicielką gospodarstwa rolnego o powierzchni 4,47 ha, położonego w T., gmina Ż. oraz udziału wynoszącego 1/12 w działce nr (...) o powierzchni 0,32 ha, położonego w T. gmina Ż., które nabyła po zmarłej w dniu 19 lipca 1990 roku matce J. K..

Na przejętych na własność ziemiach wnioskodawczynie nigdy nie prowadziła działalności rolniczej. A. K. nie posiadała żadnych maszyn rolniczych, nie uprawiała pola, nie posiadała konia, nie zasiewała ziemi, nie wynajmowała też nikogo do pracy, ani ziem tych nie wdzierżawiała. Przez pewien czas wnioskodawczynie była posiadaczka dwóch krów. Z ich hodowli nie czerpała jednak żadnych korzyści, nie sprzedawała mleka, krowy nie cielili się.

Od około 20 lat wnioskodawczynie cierpi na chorobę psychiczną (schizofrenię). Pogarszający się stan psychiczny spowodował, że należące do A. K. gospodarstwo rolne zostało zaniedbane; ziemia leży ugorem, nic na niej jest uprawiane, nie jest na nim prowadzona hodowla inwentarza, a budynki tam się znajdujące są w bardzo złym stanie technicznym.

Wnioskodawczynie, z uwagi na zły stan psychiczny, wywołany chorobą psychiczną, nie jest w stanie funkcjonować samodzielnie; wielokrotnie przebywała w szpitalu psychiatrycznym, a postanowieniem z dnia 18 marca 2013 roku, Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. z powodu zaburzeń psychicznych ubezwłasnowolnił całkowicie wnioskodawczynię, a jej opiekunem prawnym ustanowił brata C. K..

Wnioskodawczynie na nabytym w drodze dziedziczenia gospodarstwie rolnym nigdy nie prowadziła żadnej działalności rolniczej, nie prowadziła na nim żadnych prac i nie czerpała z niego żadnych korzyści.

Sytuacja materialna i materialna wnioskodawczynie była bardzo zła; wnioskodawczynie mieszkała sama, a jedyny jej dochód stanowiły środki uzyskiwane z pomocy społecznej (zapomogi z Urzędu Gminy).

W dniu 27 października 2000 roku tj. od dnia wydania decyzji przyznającej wnioskodawczynie prawo do renty inwalidzkiej, wnioskodawczynie nabyła prawo do renty rolniczej, która organ rentowy wypłacał wnioskodawczynie w części (składkowej), natomiast cześć uzupełniającą świadczenia zawiesił w 100%, podnosząc, iż A. K. nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej w gospodarstwie rolnym (dowód: wniosek o rentę wraz z załącznikami z dnia 27 października 2000 roku k.1-5, decyzja z dnia 21 listopada 2003 roku k.17, decyzja z dnia 18 kwietnia 2005 roku k.18, decyzja z dnia 21 listopada 2011 roku k.38, decyzja z dnia 15 marca 2013 roku k. 72, decyzja z dnia 2 grudnia 2013 roku k.74, pismo z Domu Opieki Społecznej w akt zgonu k.8, decyzja k.9, akt własności ziemi k.10, oświadczenie decyzja z dnia 28 listopada 2000 roku k.13, postanowienie o ubezwłasnowolnieniu k.18 , decyzja k.19, zaświadczenie k.20, pisma Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w aktach rentowych, oświadczenie C. K. k.13 oraz nagranie protokołu rozprawy z dnia 27 października 2014 roku k.14 od minuty 00.52 do minuty 02.22, zeznania świadków J. W. k.25 verte oraz nagranie protokołu rozprawy z dnia 8 stycznia 2015 roku k.26 od minuty 03.26 do 08.52 i zeznania świadka R. S. k.25 verte i nagranie k.26 od minuty 08.52 do minuty 12.36 w aktach sprawy).

Decyzją dnia 22 listopada 2013 roku, wnioskodawczynie została przymusowo umieszczona na pobyt stały w Domu Pomocy Społecznych w N. na oddziale dla osób przewlekle chorych somatycznie (dowód: decyzja z dnia 22 listopada 2013 roku k.19 w aktach rentowych).

W dniu 18 marca 2014 roku opiekun prawny wnioskodawczynie – C. K. wystąpił z wnioskiem o odwieszenie części uzupełniającej renty rolniczej i wypłacanie A. K. pełnej renty z tytułu niezdolności do pracy w rolnictwie (dowód: wniosek k.78 akt rentowych)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Wydając zaskarżoną decyzję KRUS powołał się na przepis art. 28 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn. Dz. U. z 2008r., Nr 50, poz. 291 ze zm.), zgodnie z którym wypłata emerytury lub

renty rolniczej z ubezpieczenia ulega częściowemu zawieszeniu na zasadach określonych w ust. 2-8, jeżeli emeryt lub rencista prowadzi działalność rolniczą; zawieszenie wypłaty dotyczy po pierwsze części uzupełniającej emerytury rolniczej lub renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, po drugie emerytury lub renty inwalidzkiej z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin w części równej 95% emerytury podstawowej – i obejmuje całość lub określony ułamek tej części świadczenia.

Stosownie do treści art. 28 ust. 3 ustawy o u.s.r. wypłata m.in. części uzupełniającej emerytury rolniczej ulega zawieszeniu w całości jeżeli emeryt nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, z zastrzeżeniem ust. 5-7, 9 i 10.

Zgodnie z art. 28 ust. 4 uznaje się natomiast, iż emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając wyjątków określonych w punktach 1-4.

Stosownie do art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 15 listopada 1984 roku o podatku rolnym (tekst jedn. Dz. U. z 2006r. Nr 136, poz. 969 z późn. zm.) za gospodarstwo rolne uważa się obszar gruntów, o których mowa w art. 1, o łącznej powierzchni przekraczającej 1 ha lub 1 ha przeliczeniowy, stanowiących własność lub znajdujących się w posiadaniu osoby fizycznej, osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej, w tym spółki, nieposiadającej osobowości prawnej. Art. 1 ww. ustawy stanowi natomiast, że opodatkowaniu podatkiem rolnym podlegają grunty sklasyfikowane w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne lub jako grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych, z wyjątkiem gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza.

Wbrew stanowisku organu rentowego, właściwej wykładni przepisu ust. 10 art. 28 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 292 ze zm.) nie można było dokonać wyłącznie w oparciu o samą treść tego przepisu abstrahując przy tym od oceny zarówno struktury redakcyjnej samej ustawy jak i celu tego przepisu. W każdym bądź razie przepis ten nie zawiera odrębnej normy od normy zawartej w całym art. 28 ustawy i nie ma podstaw do odczytywania go w taki sposób jak uczynił to organ rentowy.

W art. 28 ust. 1 i 3 ustawy wyrażona jest zasada, że świadczenie podlega zawieszeniu jeżeli rencista podjął lub nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej. Od zasady tej są przewidziane odstępstwa - m.in. przewidziane w ust. 10 art. 28 ustawy. Podkreślenia jednak w tym miejscu wymaga okoliczność, że ustawodawca w tym przypadku odwołuje się do zdefiniowanego w ust. 4 art. 28 przejawu prowadzenia działalności rolniczej jakim jest własność lub posiadanie gospodarstwa rolnego. Analizując treść zawartą w całym art. 28 cyt. ustawy należy zgodzić się z dorobkiem orzecznictwa, zawartym w przytoczonych przez Sąd Okręgowy orzeczeniach Sądu Najwyższego, a w szczególności z tym, że samo posiadanie lub własność gospodarstwa rolnego nie jest wyłącznym atrybutem prowadzenia działalności rolniczej. Działalność ta bowiem została zdefiniowana w art. 6 pkt 3 ustawy jako: działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej i rybnej.

Z tych też względów, dla skutecznego zawieszenia świadczenia na podstawie art. 28 ustawy jest ustalenie, że emeryt lub rencista prowadzi gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy. Dla potrzeb ustalania uprawnień rentowych czy emerytalnych rolników oraz ich wysokości, nacisk położyć należy na zbadanie faktu rzeczywistego prowadzenia działalności rolniczej (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 9 maja 2014 roku IIIAUa 1576/13).

Dla potrzeb ustalania uprawnień rentowych czy emerytalnych rolników oraz ich wysokości, nacisk położyć należy na zbadanie faktu rzeczywistego prowadzenia działalności rolniczej (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 9 maja 2014 roku IIIAUa 1576/13).

W ocenie Sądu- okoliczności przedmiotowej sprawy dowodzą ponad wszelką wątpliwość, że choć A. K. jest współwłaścicielką gospodarstwa rolnego o powierzchni 4,47 ha, położonego w T., gmina Ż. oraz udziału wynoszącego 1/12 w działce nr (...) o powierzchni 0,32 ha, położonego w T., gmina Ż., które nabyła po zmarłej w dniu 19 lipca 1980 roku matce J. K., to nie prowadzi na tych ziemiach żadnej działalności rolniczej. Wnioskodawczyni od 27 października 2000 roku jest uprawniona do renty rolniczej, przyznanej z uwagi na orzeczoną niezdolność do pracy, której część

składkowa została w 100% zawieszona z uwagi na prowadzenie działalności rolniczej. Analiza zgromadzonych w sprawie dowodów, zarówno podmiotowych jak przedmiotowych tj: zeznań świadków tj. J. W. i R. S., pism zawartych w aktach sprawy tj. zaświadczeń z Domu Opieki Społecznej, postanowień o ubezwłasnowolnieniu, o ustanowieniu opiekuna prawnego dla wnioskodawczynie dowiodły, że dotknięta od lat chorobą psychiczną wnioskodawczynie, nigdy nie prowadziła działalności rolniczej na będących przedmiotem sporu ziemiach, a tym samym przysługuje jej prawo do wypłaty 100% zawieszony części uzupełniającej emerytury rolniczej.

Nabycie bowiem własności gospodarstwa rolnego w drodze dziedziczenia, bez prowadzenia w nim działalności rolniczej nie stanowi podstawy do zawieszenia wypłaty świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Tym samym wypłata części uzupełniającej renty rolniczej nie powinna ulec zawieszeniu w oparciu o wspomniany na wstępie art.28 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Na potrzeby przedmiotowej sprawy koniecznym stało się dokonanie interpretacji art. 28 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, a w szczególności, czy tylko wymienione tam sytuacje oznaczają zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej oraz czy sama okoliczność bycia właścicielem, czy posiadaczem gruntów rolnych oznacza prowadzenie działalności rolniczej. Z interpretacji art. 28 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników dokonanej w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2004 r., II UZP 5/06, OSNP 2004/22/389) wynika, że wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu rolników, nie ulega zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 w związku z ust. 4. W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że współcześnie rolnik uzyskuje prawo do świadczeń bez konieczności wyzbycia się gospodarstwa rolnego. Z kolei definicja gospodarstwa rolnego nie zawiera żadnego elementu rzeczowego, a określenie rolnika ogranicza się wyłącznie do opisu wykonywanej działalności (przez gospodarstwo rolne rozumie się każde gospodarstwo służące prowadzeniu działalności rolniczej - art. 6 pkt 4 ustawy).

Nadto Sąd Najwyższy wskazał, że skoro rolnik uzyskuje prawo do świadczeń nie dlatego, że wyzbył się własności lub posiadania gospodarstwa, lecz dlatego, że z powodu wieku lub stanu zdrowia utracił zdolność do pracy w gospodarstwie rolnym, czyli możliwość jego prowadzenia, to wypłata świadczeń rolniczych nie może kolidować wyłącznie z utrzymywaniem się statusu ubezpieczonego rolnika, wynikającego z prowadzenia przez niego gospodarstwa.

Sąd Najwyższy dalej wywiódł, że porównanie ustępów 1 i 4 art. 28 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie może polegać na zestawianiu pojęcia "prowadzenie (kontynuowanie) działalności zarobkowej" z pojęciem "własności lub posiadania gruntu", gdyż są to pojęcia nieprzystawalne (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2001 r., III ZP 11/01, OSNAPiUS 2002/1/18). Nadając im sens użyteczny dla rozpatrywanego zagadnienia, należy przyjąć, że właśnie z ich niespójności wynika wniosek, iż zawieszenie wypłaty świadczeń nie dotyczy osoby jedynie posiadającej majątek nieruchomy w postaci gospodarstwa rolnego, lecz tylko takiej, która gospodarstwo rolne prowadzi.

Zdaniem Sadu Najwyższego, wyjaśnienia przedstawionego do rozstrzygnięcia zagadnienia można także poszukiwać w odpowiedzi na pytanie, czy art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników modyfikuje treść art. 28 ust. 1 tej ustawy, a przede wszystkim, czy definiuje pojęcie nieprowadzenia działalności rolniczej wyczerpująco, a więc czy pochłania wszystkie wypadki, w których ustawodawca uznaje, że działalność rolnicza nie jest prowadzona, czy też dopuszcza - poza tym uznaniem - inne jeszcze wypadki nieprowadzenia takiej działalności i uwzględnia je przy zawieszaniu prawa do świadczeń. Inaczej mówiąc, czy w jakimkolwiek innym wypadku niż zapisany w art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników właściciel lub posiadacz gospodarstwa rolnego może, dla uniknięcia zawieszenia wypłaty świadczeń, wykazywać, że gospodarstwa nie prowadzi, czyli że po jego stronie nie dochodzi do realizacji przesłanki opisanej w art. 28 ust. 1 tej ustawy. Odpowiadając na te pytania, należy uwzględnić, że w art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie uznaje się, iż emeryt lub rencista, który jest właścicielem gospodarstwa rolnego nie zaprzestał prowadzenia gospodarstwa rolnego. Przepis ten ma specyficzną konstrukcję, polegającą na postawieniu tezy ogólnej w formie negacji (nie prowadzi gospodarstwa rolnego) z jednoczesnym jej zaprzeczeniem w punktach 1-7. Zgodnie z logiką, wprowadzone w tych punktach wyjątki powinny odpowiadać tezie

pozytywnej, tymczasem ich charakter jest różny; niektóre stanowią potwierdzenie tezy wyjściowej, inne jej przeczą. Swoista i nietypowa konstrukcja art. 28 ust. 4 pkt 1-7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników doprowadziła Sąd Najwyższy do sformułowania wniosku, że ustawodawca przewidziane w nim przypadki prowadzenia gospodarstwa rolnego zmarginalizował z punktu widzenia zawieszalności wypłaty świadczeń i uznał, że mimo własności lub posiadania gruntów, działalność rolnicza nie jest prowadzona (por. wyrok z dnia 7 lutego 2002 r., II UKN 49/01, OSNP 2003/22/552). Zastosowana w tym wypadku technika legislacyjna sugeruje przyjęcie, że wyliczenie zawarte w punktach 1-7 służy wyłącznie ułatwieniom dowodowym. Rolnicy będący właścicielami gospodarstw wymienionych w art. 28 ust. 4 pkt 1-7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie muszą wykazywać, że nie prowadzą w nich działalności rolniczej; ten fakt uznaje sam ustawodawca.

Powyższą interpretację artykułu 28 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, utrwaloną już w orzecznictwie sądowym, Sąd Okręgowy w całej rozciągłości podziela.

Odnosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że okoliczność, iż w spornym okresie wnioskodawczyni była właścicielką gruntów rolnych, płaciła z tego tytułu składki, nie oznacza automatycznie, że w okresie tym prowadziła działalność rolniczą, a przynajmniej domniemanie takie mogło być obalone. Mając na względzie, że wnioskodawczyni już od około 20 lat z uwagi na stan zdrowia (schizofrenię) nie jest w stanie samodzielnie funkcjonować i wykonywać zwykłych czynności życia codziennego, tym bardziej nie jest w stanie dokonywać żadnych czynności związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego. Co więcej, od 18 marca 2013 roku wnioskodawczyni z powodu zaburzeń psychicznych została całkowicie ubezwłasnowolniona, a decyzją z dnia 22 listopada 2013 roku, przymusowo umieszczona w Domu Pomocy Społecznej na oddziale dla osób przewlekle somatycznie chorych, na pobyt stały.

Dowody zaprezentowane w niniejszym postępowaniu są, zdaniem Sądu Okręgowego wystarczające, by ustalić, że A. K. w spornym okresie nie prowadziła działalności rolniczej na należących do niej gruntach, co jednoznacznie i kategorięcznie potwierdzili świadkowie: J. W. oraz R. S., jak i przedstawiciel prawny wnioskodawczyni C. K., a organ rentowy na tę okoliczność nie przedstawił skutecznie dowodów przeciwnych.

Podnieść należy nadto, że swoista i nietypowa konstrukcja art. 28 ust. 4 pkt 1-7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników prowadzi do wniosku, że ustawodawca przewidziane w nim przypadki prowadzenia gospodarstwa rolnego zmarginalizował z punktu widzenia zawieszalności wypłaty świadczeń i uznał, że mimo własności lub posiadania gruntów, działalność rolnicza nie jest prowadzona. Zastosowana w tym wypadku technika legislacyjna sugeruje przyjęcie, że wyliczenie zawarte w punktach 1-7 służy wyłącznie ułatwieniom dowodowym. Rolnicy będący właścicielami gospodarstw wymienionych w art. 28 ust. 4 pkt 1-7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie muszą wykazywać, że nie prowadzą w nich działalności rolniczej; ten fakt uznaje sam ustawodawca.

Jeśli zaś chodzi o stwierdzoną niezdolność do pracy wnioskodawczyni w gospodarstwie rolnym, wskazać należy, że fakt ten nie powoduje automatycznie wypłaty części uzupełniającej świadczenia rolniczego w całości, stąd też koniecznym było przeprowadzenie postępowania dowodowego, po którym Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym wnioskodawczyni A. K., nie prowadziła w okresie objętym sporem działalności rolniczej w sposób wskazany w art. 6 pkt 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, a skoro tak, to przysługuje jej prawo do wypłaty renty rolniczej w pełnej wysokości, w tym zawieszanej w 100% części uzupełniającej świadczenia

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.